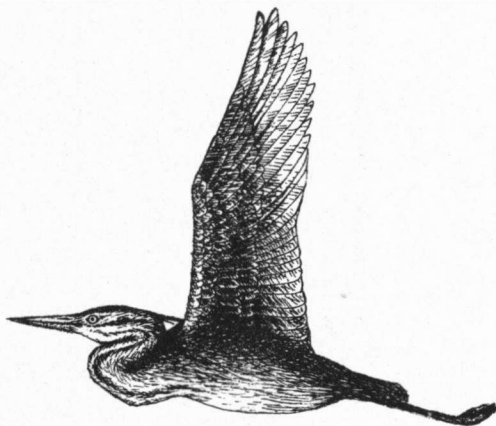

PURPERREIGER, IDEALE VOGELS VOOR REEKSEN WAARNEMINGEN IN HET GOGI

W.K. Kraak

Het is wel een leuke ontmoeting wanneer je in de herfst bij ochtendmist een Purperreiger laag over de heide ziet vliegen en hem ziet verdwijnen in richting ZO. Even flitst het door je heen of dat misschien zijn normale richting van herfsttrek is. Het was op 25.10.1977 op de Bussumerheide. In de literatuur staat dat Nederlandse Purperreigers een trekroute hebben over Spanje, maar ook over Italië (Glutz von Blotzheim, 1966). Niet alleen in mist, ook in avondduister kan men een laagvliegende Purperreiger nog wel herkennen, o.a. aan zijn opvallend grote voeten. Zo was het op 27.09.1976: een Purperreiger over de rijksweg bij de Torenflat, Naarden. In de maanden mei t/m juli - ja, zelfs nog wel in augustus - hoef ik geen stap te verzetten om regelmatig Purperreigers te zien: ze vliegen over een vaste route over het dak van mijn huis in de oostereng van Bussum. We mogen denken aan een regelrechte verbinding tussen

broedplaats (Naardermeer) en fourageergebied (Eempolder). De richting is ongeveer WNW - OZO, de vlieghoogte naar schatting tussen 25 en 35 m soms nauwelijks boven 20 m. Ik neem aan zonder het te kunnen bewijzen, dat ik dezelfde vogels zie op hun heen- en retourvlucht. Van de overvliegende Purperreigers heb ik nooit enig geluid tijdens de vlucht gehoord. Geruisloos komen ze over, laag vliegend. Vooral bij invallende duisternis lijken ze grote haast te hebben om thuis te komen. Vlug doemen ze op boven de huizen van de Nachtegaallaan bij de Koekoeklaan, vlug passeren ze als grote schimmen. Je moet eigenlijk regelmatig de blik omhoog gericht houden om ze op te merken. Meestal passeerde slechts één vogel, hoogstens twee tegelijk. Die trokken dan naast elkaar op of de een schuin achter de ander. Om een goed beeld te krijgen hoe druk de route in beide richtingen bevlogen wordt zou je de observatietijd in de vroege ochtend moeten beginnen en doorzetten tot het avondduister. Dat dan minstens enige dagen per week en volhouden gedurende vier maanden. Dat heb ik nooit gepresteerd. De waarnemingsreeksen zijn ongetwijfeld erg lacuneus. Niet eens kwam elke waarneming in het notitieboekje terecht. Het toeval heerst dus. Toen verschijnt er een bepaald beeld bij het overzien van een aantal jaren, nl. van 1975 t/m 1981. De vroegste datum blijkt 7 mei (1976) te zijn, de laatste 23 augustus (1978). Laatst keerden de reigers terug naar het Naardermeer op 14 juli 1976: 21.00 uur 1 exemplaar, 21.14 1 vogel; 21.24 2 bijeen (alles zomertijd). Een late vogel richting Eempolder: 18 juli 1976 omstreeks 19.35 uur. Is het toeval dat in de zeven waarnemingsjaren een drietal (1975, 1976 en 1977) te bestempelen zijn als topjaren? Het jaar 1978 werd mager wat betreft Purperreigers op "mijn" route, 1979 en 1980 steken daarbij vergeleken nog ongunstiger af en 1981 was een volstrekt

dieptepunt: op de normale route slechts één waarneming (13 juni). Op een plattegrond van Bussum kan ik andere, verspreide waarnemingen intekenen: wellicht zag ik "mijn" vogels vliegen over het station Naarden-Bussum, over de Brediusdam, schuin over de Huizerweg in de omgeving van de Godelindestichting, tenslotte bijna parallel aan de Goudenregenstraat. Er blijven genoeg vragen te stellen: tijdens het broeden kan een van de partners gaan fourageren; kennen ze elkaars route en gaan ze ieder op hun beurt naar hetzelfde voedselgebied? Gaan ze, zodra de jongen alleen gelaten worden, samen op stap en keren ze gelijktijdig terug? Kan men uit schaarse gegevens nog andere routes samenstellen? Ik denk hier o.a. aan een baan zuiver oostwaarts uit het Naardermeer. Zo kwam op 14 juli 1978 een Purperreiger uit het oosten aanvliegen naar de Gemeenlandslaan in huizen, verder koersend naar het westen. Wie deze lijn doortrekt komt uit bij de componistenbuurt te Naarden in de omgeving van zwemstadion en sporthal. Inderdaad hier vliegen de vogels ook oost- en westwaarts over de weiden en dwars over de rijksweg (A 1 = E 35). Deze route wijst naar het gebied bij de Stichtse Brug in aanbouw. Nog een datum: 16 juli 1976, 20.30 uur: Eemeroord: een Purperreiger overvliegend precies NW, dus wel op weg naar huis naar het Naardermeer. Waar kwam de vogel vandaan? We hoeven niet ver weg te zoeken. Het lijkt me redelijk te veronderstellen uit het lage land achter Soest bij de Eem. Hebben Purperreigers de laatste jaren veel verliezen geleden op hun trek of in de winterkwartieren? Ik hoop wel ze weer te kunnen begroeten in het broedseizoen 1982 in mijn stuk hemel in de oostereng te Bussum, een luchtruim tussen Anne Franklaan en Zwaluwlaan.